

правопорушень.

Література

1. Чайка В.В. Соціальна обумовленість криміналізації насильства в родині. *Молодий вчений*. 2018. № 4 (56). С. 104-107.
2. Біленко П.С. Домашнє насильство як прояв кримінального насильства. *Правовий часопис Донбасу*. 2019. № 3. С. 95-102.
3. Кісілюк Е.М., Смаглюк О.В. Кримінальна відповідальність за гендерно зумовлене насильство в Україні. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2018. № 1. С. 96-104.
4. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел КК України). Київ: Ваіте, 2019. 288 с.
5. Книженко О. Домашнє насильство: проблеми кваліфікації. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2019. № 2. С. 45-52.
6. Степаненко О.В., Колодін Д.О. Щодо проблем кваліфікації домашнього насильства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 343-346.

УДК 343.01(043.2)

Стрельцов Є.Л., д.ю.н., д.теол.,
професор, чл.-кор. НАПрН України,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗМІСТОВНІ ОЗНАКИ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Динамічний розвиток суспільного життя потребує приведення у відповідність із цими процесами і систему права, і кожен її галузь. Подібні зміни торкаються сьогодні багатьох галузей права, в тому числі кримінального права. При цьому необхідно враховувати, що зміни у кримінальному праві, яке повинно створювати необхідну нормативну базу для правової охорони найбільш важливих соціальних цінностей та інтересів, завжди є складною проблемою, особливо, коли такі зміни носять реформаторський характер. Але для того, щоб такі зміни завжди, поза врахування рівня таких процесів, були якісними, потрібно завжди враховувати усі ознаки та характеристики, які є притаманними кримінальному праву, звертаючи особливу увагу на суттєві (основні) ознаки цієї галузі права.

Саме такими ознаками виступають, на нашу думку, ті, які визначають цілі та завдання кримінального права. Вони мають взаємопов'язаний двоякий характер, тому що, з одного боку, можуть пояснити «зовнішню» соціальну необхідність кримінального права, а з іншого, показати його

обов'язкові «внутрішні» характеристики. Потрібно зазначити, що українські кримінальні кодекси (далі – КК) протягом свого існування, починаючи з КК 1922 р., потім КК 1927 р., надалі КК 1960 р. і чинний КК 2001 р. закріплювали в офіційному тексті «свої» завдання. Так, практично за сто років існування цих КК такі положення розширювались, уточнювались, доповнювались, але продовжували вважатися саме завданнями кримінального права.

В зв'язку з тим, що існує достатньо чітке визначення понять «завдання» та «цілі» [1] та, крім того, можливість змістовно-правового тлумачення, відношення вище вказаних положень до завдань кримінального права виглядає певною мірою дискусійним, що потребує свого аналізу з метою встановлення того, що дійсно визначають такі положення: завдання чи все ж цілі кримінального права?

Для певного полегшення спроб відповісти на це питання, звернемося до аналізу змістовних положень зарубіжних КК. Потрібно зазначити, що кожна держава, навіть та, що має дуже багато подібностей з іншою державою, найчастіше зі своїм сусідом, у той же час має свої, достатньо «незалежні» підходи до формулювання таких положень. Але, якщо казати у більш загальному плані, то всі держави відносно визначення у своїх КК вищевказаних положень поділяються на дві основні групи. Одна, де є такі визначення, які, можливо, редакційно між собою не завжди збігаються, але вони є. І друга група держав, де таких визначень, у всякому разі на офіційному рівні, немає.

Причому, і це можливо виділити, є група держав, які є зараз (наприклад, Китай) або були раніше (наприклад, держави, які були об'єднані Варшавським договором) державними утвореннями так званої соціалістичної спрямованості у своєму соціальному розвитку. Наявність соціалістичної моделі розвитку давало змогу пояснювати будь-які негативні події, які мали місце у державах такої спрямованості, тими суспільно-негативними «плямами капіталізму», які були привнесені з минулої суспільно-економічної формації, з усіма зрозумілими наслідками. Тому у цій групі держав, по-перше, такі, багато в чому схожі положення визначаються у достатньо широкій редакції, а, по-друге, все ж цілі кримінального права «підмінюються», на нашу думку, його завданнями, що породжує певну дискусію.

У той же час держави капіталістичної спрямованості практично «взагалі» не визначають у текстах своїх КК цілі або завдання, обмежуючись закріпленням на початку своїх КК загально-кримінальних положень суто професійної спрямованості. Можливо припустити, що в таких державах розуміють детермінованість певних соціально-негативних подій, у тому числі суспільно небезпечних діянь, багато в чому, тими складними соціальними процесами, які всередині них відбуваються. Тому ставити завдання, а тим більше – цілі, спрямовані на подолання, не

кажучи вже про викорінення, таких діянь, було, меншою мірою, недалекоглядно, і тому краще в цілому уникати таких визначень, обмежуючись «деякими» правовими характеристиками забороненого діяння або тих примусових заходів державно-правового характеру, які можуть бути застосовані у випадках порушення встановлених заборон.

У той же час, на нашу думку, визначення цього чи ні безпосередньо в тексті вирішує кожна держава відокремлено, але, на нашу думку, кожний КК завжди повинен мати на змістовному рівні «загальні» цілі та «індивідуальні» завдання або «хоча б» цілі, або завдання [2]. Це обов'язкова умова того, що чинний або майбутній КК буде безпосередньо «прив'язаний» до реальних умов функціонування держави та розвитку суспільства, що повинно знайти необхідне відображення у змісті кримінально-правових положень його Загальної та Особливої частин.

Література

1. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 лист. 2015 р. № 848-VIII (зі змінами та доповненнями, які введено в дію з 03.01.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>; Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т.В. Гончарук. Тернопіль, 2014. 272 с.; Теоретичні засади науково-дослідної діяльності суб'єктів освітнього процесу університетів: практич. посіб. / авт. кол.: В. Майборода, О. Ярошенко, Ю. Скиба; за ред. О. Ярошенко. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2015. 174 с.

2. Стрельцов Є.Л. Що проголошують Кримінальні кодекси: свої цілі, свої завдання або взагалі «нічого»? Деякі висновки. ЮВУ. 2021. № 3-4.

УДК 341.24:342.4(477)(043.2)

Стрельцова Є.Д., д.ю.н., доцент,
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова,
м. Одеса, Україна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДЕФОРМАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ УНІФІКАЦІЇ

На сучасному етапі міжнародно-правової уніфікації спостерігаються зміни її механізмів у напрямку їхньої деформалізації. Слід зазначити, що договірна уніфікація як класичний метод міжнародно-правової уніфікації зберігає свою актуальність та пріоритетність, водночас її можливості вже не є достатньо релевантними для регулювання певних сфер, для досягнення єдності правових інструментів у площині взаємодії міжнародного права з національним правом. Наслідком такого становища стало створення «позадовірних» моделей уніфікації. Як влучно зазначають вітчизняні дослідники, «при переході до практики реалізації